

Publicul francez nu va înțelege ca ofensiva să fie luată la Salonic fără de o acțiune paralelă la Dunărea; el se va indigna la ideea că soldații francezi mor în Macedonia pentru a permite Românilor să anexeze mai ușor Transilvania. Și apoi, fără a fi strateg, cred că Românii înșiși au interes să scoată pe Bulgari în afară de cauză, înainte de a se angaja în Nordul Carpaților. Cît despre conversațiile secrete, care se schimbă între București și Sofia, ele desigur nu vor duce la un rezultat. Și dacă ar reuși, ași fi dezolat; căci atunci toate forțele bulgare s'ar reînnoește împotriva armatei noastre din Salonic".

La 30 Iulie, guvernul britanic cere celui rus să nu insiste ca România să aiaze Bulgaria. Interogată de Nerațov, reiau argumentele mele, adăogind că nu pot înțelege, la ce ar servi 50.000 Ruși în Dobrogea, dacă ar sta cu arma la picior, iar armata din Salonic ar suporta singură lovitura armatelor bulgare. Nerațov mi-a făcut cunoscut ceva mai târziu că generalul Alexeiev nu admite să se trimită 50.000 Ruși în Dobrogea, dacă ei nu au misiunea de a ataca imediat pe Bulgari. Briand îmi telegrafiază la 1 August: „Cît despre declarația de război a României împotriva Bulgariei, cred cu sir Edward Grey și cu generalul Joffre că nu e nevoie să o cerem imediat, căci e foarte probabil că Germanii vor împinge pe Bulgari să aiaze imediat pe Români și diviziile ruse vor fi ținute să angajeze ostilitățile".

E de asemeni probabil că Românii, care nu au preparat acțiunea la sudul Dunării și au concentrat masa forțelor în Carpați, vor primi o puternică lovitură din partea Bulgariei.

Înlînzirea și lîrguelile lui Brătianu continuă; le explic mai ales prin speranța pe care o păstrează încă de a ajunge la o înțelegere directă cu Bulgarii. Fidel jocului său, el impută înlînzirea relei voînți a Rusiei. De aici noi explicăm între Paris și Petrograd. Remișind lui Sturmer o telegramă pentru țar din partea președinte-

telui republicei, el îmi spune: „Am făcut rău reîncepînd discuția cu guvernul român; trebuia să rămînem la propozițiile alit de liberale din memorandum dela 17 Iulie și să nu mai admitem nici un tîrg. Nu vedeți că Brătianu nu caută de cît să cîștige timp? Data fixată de generalul Alexeiev era 7 August; el a cerut s'o mai prelungească până la 14. Cerînd azi, ca armata din Salonic să ia ofensiva cu zece zile înainte de intrarea Romîniei în scenă, Brătianu nu s'a gîndit decît la acordarea unui nou termen. Jocul său e prea evident!" La 9 August, țarul autoriza pe ministrul rus din București să semneze convenția cu Brătianu și re-prezentanții puterilor aliate.

Istoria va spune dacă șeful guvernului român a ales bine ora. In ceiaze mă privește, persistă a crede că, datorită unui exces de prudență sau de fineță, el a lăsat să treacă trei ocazii mult mai favorabile decît conjonctura actuală. Prima, acea din Septembrie 1914, cînd Rușii intrau în Lemberg. A doua, în Maiu 1915 cînd Italia a intrat în scenă. A treia, cînd cu două luni și jumătate mai înainte, Rușii luau ofensiva în Galiția și Bucovina.

Politica dilatorie a lui Brătianu a făcut mult mai grea și mai aventurbașă întreprinderea în care s'a angajat România. Datorită greșelii sale, concursul armatelor ruse, transportul cași adaptarea efortului lor la planul de acțiune balcanică, nu sînt preparate.

(Maurice Paléologue. *Revue des Deux Mondes*, Februar).

Problema unității socialiste

De cînd a avut loc revoluția din Noembrie 1918, decizia în ceiaze privește soarta Germaniei, stă desigur în minile clasei muncitoare, organizate în chip socialist. Fiecare pas necugelat al muncitorimii poate amenința existența noului stat și poate avea incalculabile consecinți viitoare.

Studiul de fiecare zi și de fiecare oră a raporturilor economice și politice ale Germaniei dovedește vechiul adevăr că problema

socialistă și democratică nu e o simplă problemă de forță, care ar putea fi rezolvită printr-o luptă de clasă, mai mult sau mai puțin brutală.

Din dezbaterile congresului socialiştilor independenți din Leipzig, se vede însă că cei mai mulți din conducătorii săi sufăr de o hipertrofie morbidă a credinței în lupta de clasă.

Se poate spune că frazele privitoare la această luptă au stîrnit în sinul congresului adevărate orgii.

Socialiștii majoritari însă, deși recunosc rolul hotărîtor al luptei de clasă, trebuie să se ferească de a abuza de acest cuvînt, menit să întunece adesea viziunea clară a situațiilor politice și economice.

Dacă în zilele revoluționare ale anului 1919, unii au putut crede că întreaga problemă a socializării poate fi rezolvită prin lupta de clasă și tranșată prin forță, — comisia de specialiști, numita atunci în această privință, a arătat că socializarea e înainte de toate o chestie de organizare economică și tehnică, de cea mai mare importanță. Orice întîndere a exploatarei statului e neeconomică și deci de înlăturat „cît timp nu s'a efectuat complexa separare a acestei activități economice a statului de activitatea sa politică și administrativă, și cît timp nu s'a rupt cu tradițiile lui biurocratice în acest domeniu". Viziunea clară a acestui aspect economic și organizator al problemei socialiste e însă întunecată, în tabăra socialiştilor independenți, de cultul superstițios și formal al luptei de clasă.

Acest cult îl face să condamne programul adoptat de socialiștii majoritari la congresul recent din Görlitz, program care admite: o luptă comună alături cu alte grupe, pentru democrație și socialism.

În grija lor de a păstra intactă puritatea sultelească a proletariatului, ei uită însă că congresul de la Erfurt din 1891 vorbea de eliberarea nu numai a proletariatului, dar de a întregului gen omenesc.

Vechea social-democrație germană n'a fost niciodată un pur

partid proletar, ea s'a sprijinit în alegeri, nu odată, pe micii mese-riași și pe micii proprietari rurali și a încheiat adesea compromise cu unele partide burgheze.

Azi, cînd socialiștii majoritari, pentru a împiedeca cucerirea statului de către partidele burgheze, din care unele sînt antirepublicane, sprijină un guvern de coaliție social-democrat burghez, — tactica lor nu poate fi considerată ca o simplă politică de compromisuri și de concesuni, ci ca o politică de asigurare și de întărire a condițiilor de viață ale republicei.

Esirea social-democrației din coaliție nu ar face decît să crească forța partidelor antirepublicane în stat și să mărească în chip amenințător influența lor, asupra aparatului administrativ.

Cu drept cuvînt a arătat Eduard Bernstein că refuzul social-democrației de a face parte din coaliție, în perioada Iunie 1920—Mai 1921, a avut ca rezultat deplasarea punctului ei de greutate spre dreapta, sovăirea unui mare număr de funcționari mari și mijlocii în aceeași direcție, întreruperea procesului de republicanizare în curs.

Misiunea proprie a social-democrației în coaliție este întărirea capacității de viață a republicei și creșterea forțelor constructive ale noului stat.

După cum a accentuat Carl Severing, nimic nu poate fi mai necesar decît colaborarea strînsă a tuturor puterilor productive pentru înfrîngerea nevoilor momentului și asigurarea refacerii germane.

Socialiștii independenți se mîndresc a fi discipolii adevărați ai lui Marx; dar ei uită că nimeni nu a arătat, mai mult decît dînsul, necesitatea creșterii productivității muncii, ca o condiție esențială a evoluției către socialism, nici importanța problemelor de organizație economică și tehnică, în fața celor politice.

Socialismul cere dela clasele muncitoare, care au dobîndit prin războiu și revoluție o situație nouă, o politică economică creatoare. Numai astfel ele vor reuși să învingă sistemul capitalist. Căci u-

nilatea socialistă nu o formează unitatea formală a organizației, ci acțiunea ei reală, în viața politică și economică.

(Paul Kampffmeyer. *Sozialistische Monatshefte*, Ianuar).

Problema Irlandei în concepția engleză

No. 674 de pe Februar al voluminoasei *Contemporary Review* aduce în frunte-i un articol destul de lung al *Marchizului de Crewe*, punând din nou și discutând cazul Irlandei, sub reflexul pactului recent dintre ea și Anglia.

După ce se afirmă cu noi date că Anglia e de multă vreme un cruciat al ideii naționale, autorul—știind că toată gravitatea problemei stă în cuvântul acesta din urmă—face un tur de forță dialectică spre a da interpretarea salvatoare.

„Cum un atent critic englez al guvernământului irlandez scria în presă mai bine de acum cincizeci de ani: „Singura probă că o națiune în adevăratul înțeles al cuvântului există de fapt e aceea că membri ei, în mijlocul oricăror diferențe parțiale, lucrează în fond la un loc ca cetățeni-tovarăși, legați de amintiri comune și ținte comune”.

Judecat după acest criteriu, Regatul Unit al Marelui Britanii și Irlanda nu e desigur „O națiune” și n’a fost niciodată. Dar e Irlanda o națiune în sensul că are un titlu la conducerea propriilor ei treburi, în felul ei, alegându-și propria-i formă de guvernământ? Argumentele contrare ne sînt familiare.

Și dela acest salt, autorul ușor poate face o excursie în istoria plină de tulburări a Irlandei din ultimii 750 de ani. Această istorie, pretinde dînsul paradoxal, neagă patriotismul și naționalismul irlandez însuși.

„Patriotismul, cu alte virtuți de temperatură înaltă, ca de pildă sentimentul umanitar, e gata să fie contrafacut prin contrazicere în exagerare și depășire de limite”. „Naționalismul unui irlandez e socotit ca ceva special, mai înalt decît al unui Welsh, Olan-

dez, sau Portughez... Fapt e că (în Irlanda) se dă comparativ puțină atenție naționaliștilor trecutului: Grafton, O’Connel, Bull ori chiar vigurosul anti-britanic Parnell. În vreme ce „M-r de Valera, oricare i-ar fi calitățile, fie acelea de adevărat Don Quijote ori de sclav” al frazeologiei pedante, e desigur nu mai potrivit ca Sir Harry Vane ori Robespierre, să conducă o nație pe calea libertății constructive”.

Concluzia:

„O mai strînsă examinare ar duce la o concluzie opusă. Separația completă, inadmisibilă din punctul de vedere britanic, ar fi protivnică intereselor Irlandei, fiindcă acest ținut, nu la largul lui cu prilejul unor combinații ostile, în deosebi în vre-o criză europeană, n’ar putea fi împiedicat să ia diferite precauții defensive ce ar fi mult mai nefaste pentru vanitatea națională decît orice ce poate găsi în articolele Pactului cu Anglia”.

(*Marchizul de Crewe Contemporary Review*, Februar).

Luptele sociale și de partid în revoluția din 1848-49

Mișcarea revoluției din 1848—49 în Ungaria ar fi luat o altă întorsătură—reesă din lucrarea lui Szabo Ervin dacă eliberarea tobagimii ar fi fost realizată cu o răscumpărare mai justă, iar pe de altă, dacă ea, revoluția, și-ar fi putut extinde influența și asupra raporturilor de suveranitate. Condițiile eliberării nu puteau să deștepte în sufletul țărănimii entuziasm pentru lupta împotriva dinastiei. Răspunderea pentru aceasta ar cădea asupra lui Ludovic Kosuth care, din sentiment de clasă, apăra interesele nobilimii.

Argumentarea aceasta ar putea fi încă și mai puțin convingătoare după evenimentele recente. Kosuth în toată acțiunea lui a fost călăuzit de ideea națională; iar ideea națională era pe atunci reprezentată în societatea maghiară, mult-puțin, prin nobilime. Forța țărănimii era latentă, a fost pusă în mișcare, atît cît s’a putut, de